

نامه به سردبیر

یادداشتی بر مقاله « بررسی میزان تاثیر کلاژن اسبی (آنتیما) در هموستاز خونریزی‌های ناشی از اعمال جراحی دندانپزشکی، سینوس پیلونیدال، هموروئید و لامینکتومی»

دکتر عباس امیر جمشیدی^۱

ضمن تشکر از نویسندگان محترم مقاله چاپ شده در فصلنامه پژوهشی خون (دوره ۳ شماره ۳ سال ۱۳۸۵ صفحه ۲۴۳) با عنوان «بررسی میزان تاثیر کلاژن اسبی (آنتیما) در هموستاز خونریزی‌های ناشی از اعمال جراحی دندانپزشکی، سینوس پیلونیدال، هموروئید و لامینکتومی» توسط دکتر حسنعلی محبی و همکاران، به نظر می‌رسد لازم است برخی نکات عنوان شده مورد نقد و بررسی قرار گیرد و در صورت موافقت هیات علمی محترم نشریه فصلنامه پژوهشی خون، این مطلب در نشریه آینده چاپ شود.

نویسندگان محترم نتیجه استخراجی از یک طرح تحقیقاتی به پایان رسیده در سال ۱۳۷۹ را به فاصله ۶ سال! ارایه نموده‌اند. در این تحقیق سعی شده است تا میزان اثر بخشی کلاژن اسبی در کنترل خونریزی هنگام جراحی‌های به اصطلاح متوسط بررسی گردد. روش مطالعه کارآزمایی بالینی و به صورت آینده‌نگر بوده است که به نظر می‌رسد طراحی صحیح برای آن انتخاب گردیده است. ضمن قدردانی از زحمات مجریان محترم طرح، ذکر و اضافه نمودن چند نکته برای جلب توجه خوانندگان عزیز لازم به نظر می‌رسد. اصولاً «کنترل خونریزی» در اعمال جراحی اصطلاحاً بزرگ و یا اعمال جراحی با field محدود (جراحی‌های میکروسکوپی) به عنوان یک مهم ارزشمند می‌باشد و در جراحی‌های معمول و متداول این تمهید چندان کاربردی نیست چه رسد تا بخواهیم از دخالت‌های خاص مانند به کار بستن داروهای کم مصرف و یا تجربی در آن استفاده نماییم! البته شروع به استفاده‌های تجربی کوچک خود می‌تواند بدعتی برای اقدامات و کاربردهای وسیع‌تر هر دارو شود که ممکن است آگاهی از آن برای آیندگان مفید باشد. خوانندگان عزیز می‌توانند از مقاله فوق به عنوان یک راهنما برای طراحی کردن مطالعه‌های بعدی استفاده نمایند که لزوماً رعایت چند نکته برای دست‌یابی به این اهداف الزامی است، به طور مثال: یکسان نمودن موردها (نوع و تکنیک جراحی)، خود جراحان و بیماران (BWM, health status) و کافی بودن تعداد موارد در گروه مورد و گروه شاهد تا اصولاً امکان آنالیز آماری معنی‌دار مقدور گردد.

۱- متخصص جراحی مغز و اعصاب - استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران - صندوق پستی: ۶۷۸-۱۹۵۸۵